

Temnomilkovití (Diptera: Dryomyzidae) Jizerských hor a Frýdlantska

Dryomyzidae (Diptera) of the Jizerské hory Mts and Frýdlant region (northern Bohemia, Czech Republic)

Jiří PREISLER¹⁾ & Pavel VONIČKA²⁾

¹⁾ Vlnařská 692, CZ – 460 06 Liberec 6; e-mail: preisler.blb@seznam.cz

²⁾ Severočeské muzeum, Masarykova 11, CZ – 460 01 Liberec;
e-mail: pavel.vonicka@muzeumlb.cz

Abstract. During the vegetation periods of 2002–2007 two common species of Dryomyzidae were found using various collecting methods in the Jizerské hory Mts and Frýdlant region.

Key words: Diptera, Dryomyzidae, Jizerské hory Mts, Frýdlant region, Czech Republic, northern Bohemia, faunistics

ÚVOD

Temnomilkovití (Dryomyzidae) představují čeled' akalyprátních dvoukřídých, jejichž dospělci jsou středně velcí až velcí (5–15 mm) a většinou žlutohnědého zbarvení. Vyskytují se často v lesích na vlhkých místech s nízkou vegetací, kde sají na květech, vegetaci, houkách, ale i na živočišných a rostlinných zbytcích. Larvy jsou saprofágní i koprofágní, žijí v rozkládajících se organických látkách, v exkrementech apod.

Z Evropy jsou známé pouze čtyři druhy ve dvou rodech (Carles-Tolrá 2007), tři z nich jsou běžné ve střední Evropě. Všechny tři středoevropské druhy se vyskytují i v České republice (Rozkošný 2006).

Základní charakteristiku čeledi v palearktickém regionu uvedl Ozerov (1998), dřívější faunistická data z území České republiky shrnul Martinek & Barták (2001). Ze zkoumané oblasti a nejbližšího okolí existují publikované údaje o výskytu všech tří druhů (Martinek 1974, 1987).

METODIKA A MATERIÁL

Materiál byl získán v letech 2002–2007 následujícími metodami sběru: MT – Malaise traps (Malaiseho pasti), PT – protein traps – meat traps (proteínové, masové pasti), YPT – yellow pan traps (žluté misky, na některých lokalitách položené na sterilizovaném hnoji), vše J. Preisler & P. Vonička lgt.; SW – sweeping (smýkání vegetace entomologickou sítí), J. Preisler lgt. Podrobněji tyto metody popisuje Vonička (2008). Veškerý materiál determinoval první autor a dokladové exempláře jsou uloženy ve sbírce Severočeského muzea v Liberci. Vymezení a charakteristika zkoumaného území viz Vonička & Višňák (2008). Nomenklatura níže uvedeného seznamu je podle Rozkošného (2006).

Přehled lokalit

Údaje k lokalitám jsou uvedeny v následujícím pořadí: číslo a název lokality (obec, část obce, chráněné území, vrch apod.), faunistický mapový čtverec (Pruner & Míka 1996), nadmořská výška, biotop. Některé lokality jsou rozděleny na více biotopů, které jsou označeny písmeny. Použité zkratky: NPR – národní přírodní rezervace, PR – přírodní rezervace, PP – přírodní památka.

[1] **Bílý Potok**, 5157: rybníčky sv. od žel. stanice, 450 m (prameniště, mokřad). [2] **Bukovec PR**, 5158: odumřelá smrčina s náletem jeřábu ptačího na sz. svahu, 950 m. [3] **Horní Černá Studnice** (obec Nová Ves nad Nisou), 5257, 750 m (mokřad, vlhké louky, olšina). [4] **Jedlový důl PR**, 5257, potok Jedlová, 670 m (smíšený les). [5] **Křížový vrch PR**, 5056, 320-350 m (les). [6] **Liberec-Vesec**, 5256, 360 m, údolí Veseckého potoka (mokřad). [7] **Meandry Smědé PR**, 5056, 220 m, rybníček sv. od rybníku Dubák (mokřiny, olšina). [8] **Nové Město pod Smrkem**, 5057, 600 m, údolí potoka Lomnice u štolý Děti Izraele (les). [9] **Oldřichovské sedlo**, 5156, 500 m, Viničná cesta (bučina). [10] **Oldřichov v Hájích**, 5156, 400 m, louky v okolí obce. [11] **Plavy**, 5257, 400 m, údolí Prorubského potoka (rybníček, lesní potok). [12] **Poledník** (vrch, NPR Jizerskohorské bučiny), 5156, 850 m (bučina). [13] **Rašeliníště Jizerky NPR**, 5158, 850-870 m (rašeliníště, smrkový les, břehy potoka). [14] **Rejdice** (obec Kořenov), 5258, 650 m, potok Ješkrabec (mokřad). [15] **Smrk** (masiv hory), 5157: [15a] Velká Rybí voda (most pod Francouzskými kameny), 800 m (potok, les); [15b] Libverdský most, 700 m, břeh Ztraceného potoka, lesní prameniště. [16] **Šolcův rybník** (jižně od Raspenavy), 5156, 350 m, Holubí potok (mokřad, olšina). [17] **Špičák a Stržový vrch** (NPR Jizerskohorské bučiny), 5156, 600 m (bučina, potok). [18] **Tichá říčka PP**, 5257, 750 m (vlhké louky, rašeliníště). [19] **Vratislavice nad Nisou** (obec Liberec), 5256, 370 m, areál Zdravotního ústavu.

Přehled zjištěných druhů

Neuroctena anilis (Fallén, 1820)

Literární údaj: Černá Studnice (Martinek 1974) jako *Dryomyza anilis*.

Evropský druh, ve střední Evropě včetně ČR velmi hojný zejména v lesích na vlhkých místech s nízkou vegetací. Larvy jsou saprofágní, vyvíjejí se v hničících houbách, exkrementech a na mrtvých tělech hmyzu, měkkýšů i obratlovců.

Bílý Potok [1]: 19.V.-3.VI.2005, 1 ♂, 1 ♀ (YPT). **Bukovec PR** [2]: 28.VIII.-17.IX.2004, 32 ♂♂, 17.IX.-5.X.2004, 13 ♂♂, 25 ♀♀, 23.VII.-11.VIII.2005, 22 ♂♂, 50 ♀♀, 14.IX.-7.X.2005, 72 ♂♂, 24 ♀♀ (vše PT). **Jedlový důl PR** [4]: 16.VI.-6.VII.2005, 67 ♂♂, 59 ♀♀ (YPT); 12.VII.2005, 3 ♂♂, 4 ♀♀ (SW). **Křížový vrch PR** [5]: 28.X.2004-9.I.2005, 1 ♀, 3.-23.VI.2005, 18 ♂♂, 7 ♀♀, 4.-23.IX.2005, 1 ♂ (vše PT). **Meandry Smědé PR** [7]: 4.-23.IX.2005, 1 ♀ (PT). **Oldřichovské sedlo** [9]: 19.VI.-3.VII.2003, 1 ♂, 3.-17.VIII.2003, 2 ♀♀ (vše YPT). **Oldřichov v Hájích** [10]: 7.VII.2004, 1 ♀ (SW). **Plavy** [11]: 23.VI.2006, 2 ♂♂ (SW). **Poledník** [12]: 14.-29.VIII.2004, 2 ♀♀ (YPT, návada hnůj); 5.-28.X.2004, 1 ♂ (PT). **Rašeliníště Jizerky NPR** [13]: 9.VIII.2003, 1 ♂, 1 ♀ (SW). **Rejdice** [14]: 1.-22.IX.2005, 12 ♂♂, 15 ♀♀ (YPT). **Smrk** [15a]: 2.-20.VI.2006, 1 ♂, 4 ♀♀ (PT); [15b]: 3.-24.VIII.2005, 48 ♂♂, 23 ♀♀, 23.IX.-8.XI.2005, 12 ♂♂, 3 ♀♀ (vše PT). **Šolcův rybník** [16]: 28.VI.-14.VIII.2002, 3 ♂♂ (MT). **Špičák a Stržový vrch** [17]: 21.VI.-6.VII.2004, 8 ♂♂, 7 ♀♀ (YPT, návada hnůj); 6.-17.VII.2004, 56 ♂♂, 40 ♀♀, 2.-22.X.2004, 1 ♀, 28.VI.-27.VII.2005, 13 ♂♂, 21 ♀♀, 28.VIII.-5.X.2005, 4 ♂♂, 3 ♀♀ (vše PT). **Tichá říčka PP** [18]: 14.-29.VIII.2004, 2 ♂♂, 2 ♀♀ (YPT).

Dryomyza decrepita Zetterstedt, 1838

Pouze literární údaj: Loučná u Hrádku nad Nisou (Martinek 1987).

Druh mírného pásma a severu Evropy, ve střední Evropě včetně ČR je spíše vzácný. Během průzkumu v Jizerských horách a na Frýdlantsku v letech 2002–2007 nebyl tento druh zachycen.

Dryomyza flaveola (Fabricius, 1794)

Literární údaj: Černá Studnice (Martinek 1974).

Evropský druh, ve střední Evropě včetně ČR hojný po celém území, na vlhkých místech v lesích, ale i na loukách a pastvinách. Larvy se vyvíjejí v exkrementech koní, jelenů, skotu i člověka.

Bukovec PR [2]: 23.VI.-23.VII.2005, 1 ♂, 23.VII.-11.VIII.2005, 1 ♀, 14.IX.-7.X.2005, 38 ♂♂, 26 ♀♀ (vše PT). **Horní Černá Studnice** [3]: 23.VI.2006, 1 ♀ (SW). **Jedlový důl PR** [4]: 16.VI.-6.VII.2005, 4 ♂♂, 3 ♀♀ (YPT); 12.VII.2005, 1 ♂ (SW). **Křížový vrch PR** [5]: 30.X.2004, 1 ♂ (SW); 28.X.2004-9.I.2005, 1 ♂, 3.-23.VI.2005, 6 ♂♂, 4 ♀♀, 4.-23.IX.2005, 3 ♂♂ (vše PT). **Liberec-Vesec** [6]: 7.VIII.2004, 1 ♂, 1 ♀ (SW). **Nové Město pod Smrkem** [8]: 28.X.-11.XI.2004, 1 ♂ (PT). **Poledník** [12]: 5.-28.X.2004, 1 ♂, 1 ♀ (PT). **Smrk** [15a]: 2.-20.VI.2006,

43 ♂♂, 17 ♀♀ (PT); [15b]: 28.X.-11.XI.2004, 1 ♂, 23.IX.-8.XI.2005, 44 ♂♂, 7 ♀♀ (vše PT). Špičák a Stržový vrch [17]: 17.VIII.-5.IX.2003, 1 ♂, 5.-19.IX.2003, 1 ♀ (vše YPT); 14.IX.-2.X.2004, 4 ♂♂, 2.-22.X.2004, 170 ♂♂, 35 ♀♀, 20.IV.-29.V.2005, 5 ♂♂, 3 ♀♀, 28.VI.-27.VII.2005, 4 ♂♂, 1 ♀, 28.VIII.-5.X.2005, 23 ♂♂, 21 ♀♀ (vše PT). Vratislavice nad Nisou [19]: 4.VII.2005, 1 ♂ (SW).

Zhodnocení výsledků

Během průzkumu v letech 2002–2007 byly ve sledovaném území nalezeny dva druhy čeledi Dryomyzidae (*Neuroctena anilis* a *Dryomyza flaveola*), což představuje 67 % všech dosud známých druhů z České republiky. Oba druhy jsou v území hojné, byly zjištěny na řadě lokalit a často ve větších počtech jedinců. Většina materiálu byla získána pomocí proteinyvých pastí, které jsou vhodné pro odchyt saprofágních dvoukřídlých. Třetí druh (*Dryomyza decrepita*) nebyl během průzkumu zjištěn, přestože je uváděn Martinkem (1987) z lokality ležící v blízkosti sledovaného území.

Srovnáme-li zjištěné druhy s výsledky komplexních výzkumů jiných oblastí v České republice, na Bílinsku byly zjištěny stejné dva druhy (Martinek & Barták 2001), v BR Pálava a v NP Podyjí všechny tři druhy známé z ČR (Martinek 1999; Martinek et al. 2005).

LITERATURA

- CARLES-TOLRÁ M. 2007: Dryomyzidae. In: PAPE T. (ed.): *Fauna Europaea: Diptera Brachycera*. Version 1.3. Available online at <http://www.faunaeur.org>.
- MARTINEK V. 1974: Nové nálezy druhů skupiny Acalyprata (Diptera) v severních a severovýchodních Čechách. (More interesting species of the group Acalyprata (Diptera) from northern and northeastern Bohemia). *Sborn. Severočes. Muz., Přír. Vědy*, Liberec, 6: 151-175 (in Czech, English summ.).
- MARTINEK V. 1987: Další nálezy dvoukřídlých (Diptera) některých čeledí skupiny Acalyprata v severních a severozápadních Čechách. (Further findings of Diptera of some families of the group Acalyprata in northern and northwestern Bohemia). *Sborn. Severočes. Muz., Přír. Vědy*, Liberec, 16: 185-198 (in Czech, English summ.).
- MARTINEK V. 1999: Dryomyzidae. In: ROZKOŠNÝ R. & VAŇHARA J. (eds): Diptera of the Pálava Biosphere Reserve of UNESCO II. *Folia Fac. Sci. Nat. Univ. Masaryk. Brun., Biol.*, 100: 279-280.
- MARTINEK V. & BARTÁK M. 2001: Dryomyzidae. In: BARTÁK M. & VAŇHARA J. (eds): Diptera in an Industrially Affected Region (North-Western Bohemia, Bílina and Duchcov Environs) II. *Folia Fac. Sci. Nat. Univ. Masaryk. Brun., Biol.*, 105: 315-317.
- MARTINEK V., BARTÁK M. & KUBÍK Š. 2001: Dryomyzidae, pp. 269-270. In: BARTÁK M. & KUBÍK Š. (eds): *Diptera of Podyjí National Park and its Environs*. Česká zemědělská univerzita v Praze, 432 pp.
- OZEROV A. L. 1998: Dryomyzidae, pp. 349-355. In: PAPP L. & DARVAS B. (eds): *Contributions to a Manual of Palaearctic Diptera (with special reference to flies of economic importance)*. Vol. 3. Higher Brachycera. Science Herald, Budapest.
- PRUNER L. & MÍKA P. 1996: Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny. (List of settlements in the Czech Republic with associated map field codes for faunistic grid mapping system). *Klapalekiana*, 32 (Suppl.): 1-115 (in Czech, English summ.).
- ROZKOŠNÝ R. 2006: Dryomyzidae Schiner, 1862. In: JEDLIČKA L., STLOUKALOVÁ V. & KÚDELA M. (eds): *Checklist of Diptera of the Czech Republic and Slovakia*. Electronic version 1. <http://zoology.fns.uniba.sk/diptera> and CD-ROM (ISBN 80-969629-0-6).
- VONIČKA P. 2008: Entomologický výzkum Jizerských hor a Frýdlantska v letech 2000-2007. (Entomological survey of the Jizerské hory Mts and Frýdlant region in 2000-2007). *Sborn. Severočes. Muz., Přír. Vědy*, Liberec, 26: 3-12 (in Czech, English summ.).
- VONIČKA P. & VIŠŇÁK R. 2008: Základní charakteristika zkoumaného území Jizerských hor a Frýdlantska. (General characteristics of the study area in the Jizerské hory Mts and Frýdlant region). *Sborn. Severočes. Muz., Přír. Vědy*, Liberec, 26: 13-33 (in Czech, English summ.).

SUMMARY

Two species of the family Dryomyzidae, *Neuroctena anilis* and *Dryomyza flaveola*, were found in the study area, making up 67% of all species of the family known from the Czech Republic so far. Both are common species of the family in the country. Another species, *Dryomyza decrepita*, is reported from the adjacent region by Martinek (1987). Most of the material examined was found using protein traps.

Compared with the results of other complex surveys of Diptera previously performed in the Czech Republic, the study area hosts the same number of species as in the surroundings of Bílina and Duchcov (Martinek & Barták 2001); all three species known from the Czech Republic were found in the Pálava Biosphere Reserve (Martinek 1999) and in the Podyjí National Park (Martinek et al. 2005).